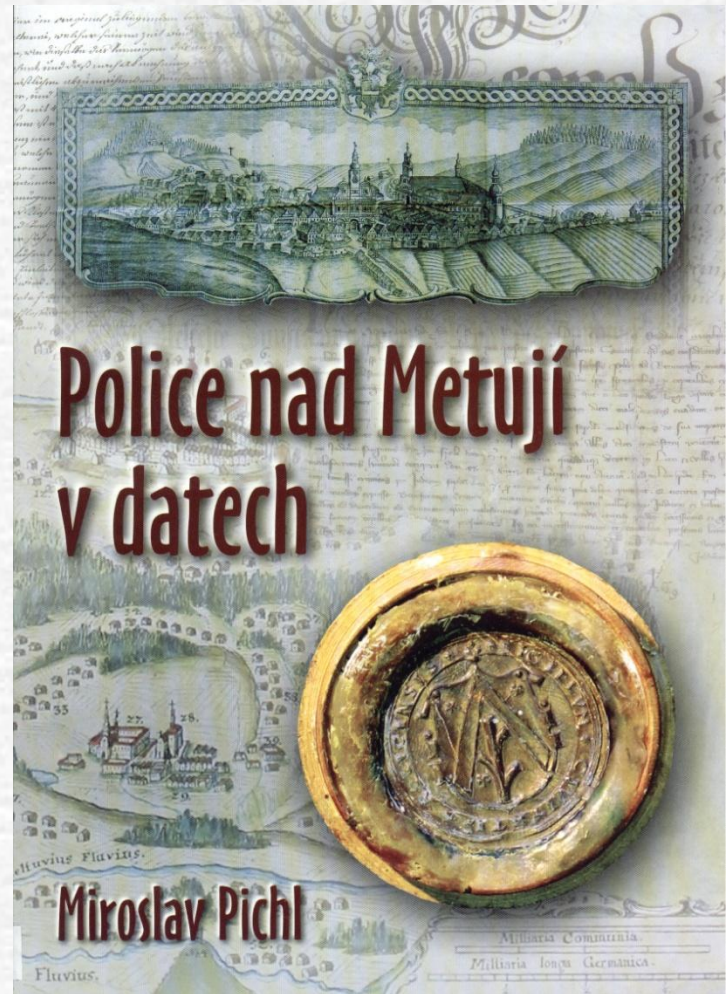

Pokus o zachycení historie knihovnictví a knihoven v Polici nad Metují

K 170. výročí založení čtenářské společnosti a k 115. výročí otevření veřejné knihovny v Polici nad Metují

Naše zdroje informací

Pomocníkem se nám
stal pan Miroslav
Pichl a jeho kniha:

Navštívili jsme Státní okresní archiv v Náchodě.
Tam jsme nahlédli např. do:

Založení čtenářské společnosti

- „O tom, kdy byla založena čtenářská společnost v Polici nad Metují, existují dvě zprávy.“

(text z brožury Jaroslava Suchého Městská knihovna Police nad Metují z roku 1987)

1834

- V časopise Kwěty z 22. března 1843 A. P. Kopidlanský uvádí rok 1834 jako rok založení čtenářského spolku v Polici nad Metují.
- *Toto datum je pravděpodobně nepřesné, spíše se uvádí rok 1837.*

1837

- „Toho roku původem kooperatora Polického, P. Basilia Jedličky založena čtenářská knihovna prostředkem příspěvků měsíčních po 5 kr. stříbra. Braly se Pražské nowiny, Wčela a Kwěty, kupowaly se knihy.“ *(uvádí V. V. Tomek ve svých Příbězích kláštera a města Police nad Metují. Vychází z rukopisu polického kronikáře, koželuha Jana Legeho)*
- Roku 1842 měl spolek již přes 100 členů a vlastnil 250 knih.

Fotokopie rukopisu polického kronikáře, koželuha Jana Legeho:

Příčiněním vlasteneckého duchovenstva Cooperatora
Barila Sedličky z Pílské, Martina Peřimowského z C.
lecie a Cyrilla Dohnálka z Kwašín, i tehdejšího Faráře
Františka Branda, utvorila se čtenářská společnost v
Polici, která hojnost čtení nejen v městě, ale i na panství
měla, čtením a rozšiřováním tehdá vyhledávaných a pro
spolek zaboupených knih a časopisů Českých, blahodárně
působila, prostředkem příspěvků měsíčných po 5 breca
řích stříbra na odebírání rozličných novin: Věčely a Prá-
vy i Právníků českých, a zabupovati poučných knih
Českých.

1844

Polický učitel Antonín Hausman uveřejnil v Kwětech:

...“o zdejší knihovně, kteráž chvalným vedením p. kooperátora Cirylla Dohnálka rok po roce jak knihami, tak i čtenářstvem se rozmáhá. K velké radosti nám slouží to, že ačkoli zde takořka v okrese německém bytujem, přece čas po čase tato čtenářská beseda společnost přirůstá a rozšíření nabývá. Nejradostnější ale jest, a zajisté každého pravého vlastence dojme zpráva, že se do spolku našeho i Slezáci z hrabství Kladského, domovem od nás 2 hodiny vzdáleného přivtělili a českých kněh ku čtení sobě vyžádali. Což se jim arci ochotně a s potěšením povolilo...”

1868

- Byla založena knihovna čtenářské besedy Medhuj.
-

Pozvánka na valnou
hromadu z roku 1905
(ukázka z dochovaných
archiválií.)

Pozvání
k řádné valní hromadě
na čtvrtek dne 28. pros.
v 8 hodin več. v místnosti spolkové.

Porad jednání:

1. Učení a schválení zpráv posledních řádních a obou mimořádných valných hromad.
2. Úprava o činnosti spolku za rok 1905.
 - a. Úprava jednatele.
 - b. " pokladníka.
 - c. " přehlízkatelů účtů.
 - d. " knihovny.
3. Volba 3 členů výboru, 2 náhradníků a 2 revizorů účtů.
4. Přijímání členů.
5. Volné návrhy, dotazy a přání.

- Poznámka 1. Kसेjde-li se do 8 hodin ani šortlina členů (= 18) vybírá se téhož večera o hodinu později druhá valní hromada, která bude platně rozhodovati poměrem většinou hlasů přítomných.
- " 2. Volné návrhy musí být dle stanov 3 dny před valnou hromadou p. předsedovi písemně podány, jinak o nich nemůže býti jednáno.

Výbor čl. besedy „Medhuj“ v Polici dne 21. prosince 1905.
M. P. Jarom Ráimek
1. z. jednatele.

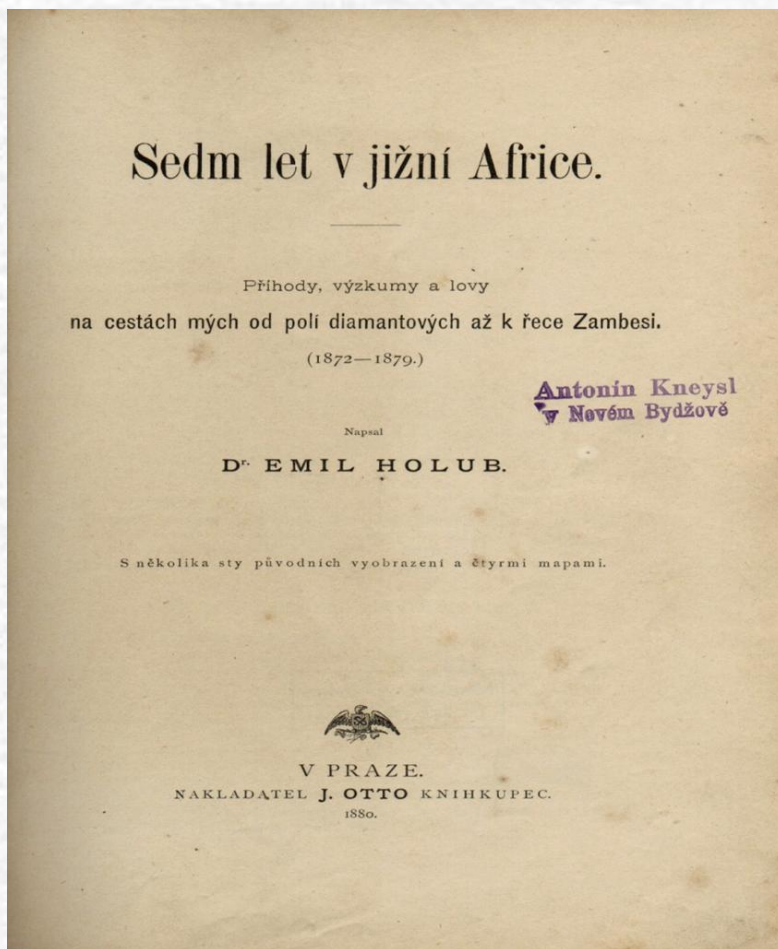

J. J. J. J.
1. z. předseda

Z protokolů výborových schůzí čtenářské besedy „Metuj“ v Polic nad Metují (1877 - 1883)

- Činnost besedy Metuj se netýkala jen knih a časopisů. Pořádala výlety i spolkové plesy a merendy.
- 14. 1. 1880 – z výnosu merendy „U zeleného stromu“ byly zakoupeny knihy, např. Sedm let v jižní Africe od Emila Holuba

Fotokopie titulní strany:

Dnes v knihovně
tento titul
najdete, ovšem
je to dar z
muzea z roku
1963 (*bohužel
přírůstkový seznam
neuvádí, z kterého
muzea*).

Nelehká činnost „pánů výborů“ aneb perličky z protokolů

- 1. Výnos plesu ze 16. 1. 1881 byl 46 zl. 27 kr. – „Pan Leopold Krtička, který zapomněl vstupné zaplatiti se besedním poslem požádá by ho dodatečně zaplatil, po kterym deficit vlastně jen 27 kr. obnáší.“

2. **Vyzvání** *(ne vždy se spolkový život zdárně rozvíjel)*

- „Páni údové se tímto vyzývají, společenský život ve prospěch besedy, od nynější doby s větší ochotou, jak až dosud to možno bylo, podporovali, by dokázali, že jest mezi námi dosti stejně smýšlejících sil, bychom ku pravému cíli řádným působením dospěli. —“

V Polici dne 3. listopadu 1873.

1871

- Byl založen čtenářský spolek „Čtenářská beseda“.

1884

- Byla založena „Dělnická vzdělávací jednota Budislav“. Později byla založena velká spolková knihovna.
- V roce 1930 obsahovala knihovna 3 208 svazků knih.

v Polici n. Čech. v březnu 1929.

J. G.

Městská rada,

Polici n. Čech

Níže podepsaná 'Dělnická' vzdělávací jednota
Budislav v Polici n. Čech dovoluje si obrátit se na vyše
převzatou městskou radu se

z dvořilou žádostí

aby jí byla poskytnuta dílčí povolená majetková podpora
ve prospěch knihovny.

Jelikož jednota přebírá ve větším dílem z rad dělnických
vycházející práce, které jsou nepatrné a nutnými na
opravu a přepracování knih a na koupi nových knih nejsou žádné prostředky,
obratíme se s městskou radou, namí majetkovou částku věnuje.

Znamení

v dokonalosti

Pravý
jednatel

J. Hulánek
předseda

Činnost Budislavu nebyla vždy lehká

- Zdvořilá žádost:
Jednota v březnu
1929 žádala o
finanční podporu
Městskou radu
(fotokopie z archivu)

Dělnická vzdělávací jednota „Budislav“
předala svou rozsáhlou spolkovou knihovnu
v roce 1950 městu, tj. Obecní knihovně.

Dodnes najdeme ve fondu knížky s razítkem této
knihovny:

SVEN HEDIN
V SRDCI ASIE.

DESET TISÍC KILOMETRŮ
PO NEZNÁMÝCH CESTÁCH.

II/3800

PŘELOŽILI

DR. ARNOŠT KRAUS
C. K. UNIV. PROFESSOR.

DR. JIŘÍ GUTH

SE 407 ILLUSTRACEMI

Z NICHŽ 145 PŘÍLOH A OBRAZŮ CELOSTRANNÝCH, 8 OBRAZŮ KOLOROVANÝCH
A 5 MAP.

— AUTORISOVANÉ VYDÁNÍ. —

Fal # 30a

DÍL PRVÝ.

NAKLADATEL JOS. R. VILÍMEK V PRAZE
SPÁLENÁ ULICE Č. 13 N.

Naskenovaný titulní list
Hedin: V srdci Asie.

1892

- ☞ Byla zřízena „Obecní lidová knihovna“
- ☞ Sídlila v obecním hostinci „U zeleného stromu“ (čp. 75 na náměstí).
- ☞ Hlavním iniciátorem byl Jan Koller, slepý kartáčník, který se stal předsedou knihovny.
- ☞ Knihovníkem byl ustanoven Josef Brandejs, soustružník.

Stará fotografie hostince

Spolkový život

- Spolkový život se v Polici úspěšně rozvíjel. V roce 1900 byly např. činné tyto spolky: Čtenářská beseda Metuj, Spolek veteránů, Tělocvično-hasičská jednota Sokol, Tělocvičná jednota Sokol, Dělnická vzdělávací jednota Budislav, spolek socialistů Havlíček, spolek cyklistů, odbor turistů, kroužek mládenců, Okrašlovací spolek, Zpěvácký spolek Hvězda a Spolek divadelních ochotníků Kolár.

Také spolupráce mezi knihovnami funguje –
dokladem je tento děkovný dopis z roku 1905:

P. J.

Čtenářskému výboru
Čtenářské Besedy „Medhuji“
v Polici n. M.

Za darovaných 74 knih obecní
lidové knihovně, vydává podepsané
družstvo nejvícejší díky a ujištění
čtenářský výbor, že dar ten jako vášnivý
také účelný jest správě lidové knihov-
ny velovitavým – prozí na lastea-
hé zachování věnované péči a
trvá v nejdokonalejší míře

Družstvo pro řízení
obecní lidové knihovny

Jos. Myšlícík Jan Koller
jednatel. přísedící

V Polici n. M. 21. února 1905.

1919

- ☛ V nově vzniklé československé republice byl vydán jeden z nejpokrokovějších knihovnických zákonů na světě:
- ☛ **Zákon ze dne 22. července 1919 o veřejných knihovnách obecních**
- ☛ **Nařízení vlády republiky Československé ze dne 5. listopadu 1919, kterým se tento zákon provádí.**

Č Á S T T Ř E T Í .

Zákon o veřejných knihovnách obecních a nařízení, jímž se zákon provádí.

A. Zákon ze dne 22. července 1919 o veřejných knihovnách obecních.

(Sbírky zákonů a nařízení č. 430.)

Z usnesení Národního shromáždění se nařizuje:

§ 1.

Na doplnění a prohloubení vzdělanosti všech vrstev obyvatelstva zřizovány buďte politickými obcemi veřejné knihovny s četbou vzdělávací naučnou i zábavnou, která má skutečnou vnitřní hodnotu.

§ 2.

V politických obcích s národnostními menšinami budiž

**B. Nařízení vlády republiky Československé ze
dne 5. listopadu 1919,**

**jímž se provádí zákon o veřejných knihovnách obecních ze dne 22. čer-
vence 1919, č. 430 Sb. z. a n,**

**I. Účel a ráz veřejné knihovny
(k § 1. zákona).**

Č l á n e k 1.

Každá politická obec zřídí a vydrží veřejnou knihovnu,
která jest přístupna všem obyvatelům.

Č l á n e k 2.

Účelem veřejné knihovny jest doplňovati a prohlubovati
vzdělání obyvatelstva četbou naučnou i zábavnou, mající

Z nařízení vlády:

(snaha mladého státu po zajištění co nejlepších podmínek pro své občany je evidentní)

Článek 1. Každá politická obec zřídí a vydrží veřejnou knihovnu, která jest přístupna všem obyvatelům.

Článek 2. Účelem veřejné knihovny jest doplňovati a prohlubovati vzdělání obyvatelstva četbou naučnou i zábavnou, mající skutečnou hodnotu vnitřní. Každá knihovna obsahuje díla významu všenárodního, aspoň 20 % literatury naučné, jakož i díla, která přímo odpovídají zájmům a zaměstnání obyvatelů místních i okolních.

Článek 3. Spisy umělecky a obsahově bezcenné, výtvořny nemravného rázu (díla pornografická), t. zv. krváky, detektivní a indiánské povídky, které senlačním způsobem dráždí fantasii čtenářovu, pamflety snižující tendenčně celé stavy nebo vrstvy obyvatelstva, jakož i díla směřující proti trvání a celistvosti státu československého nesmějí býti pojata do veřejných knihoven. ...

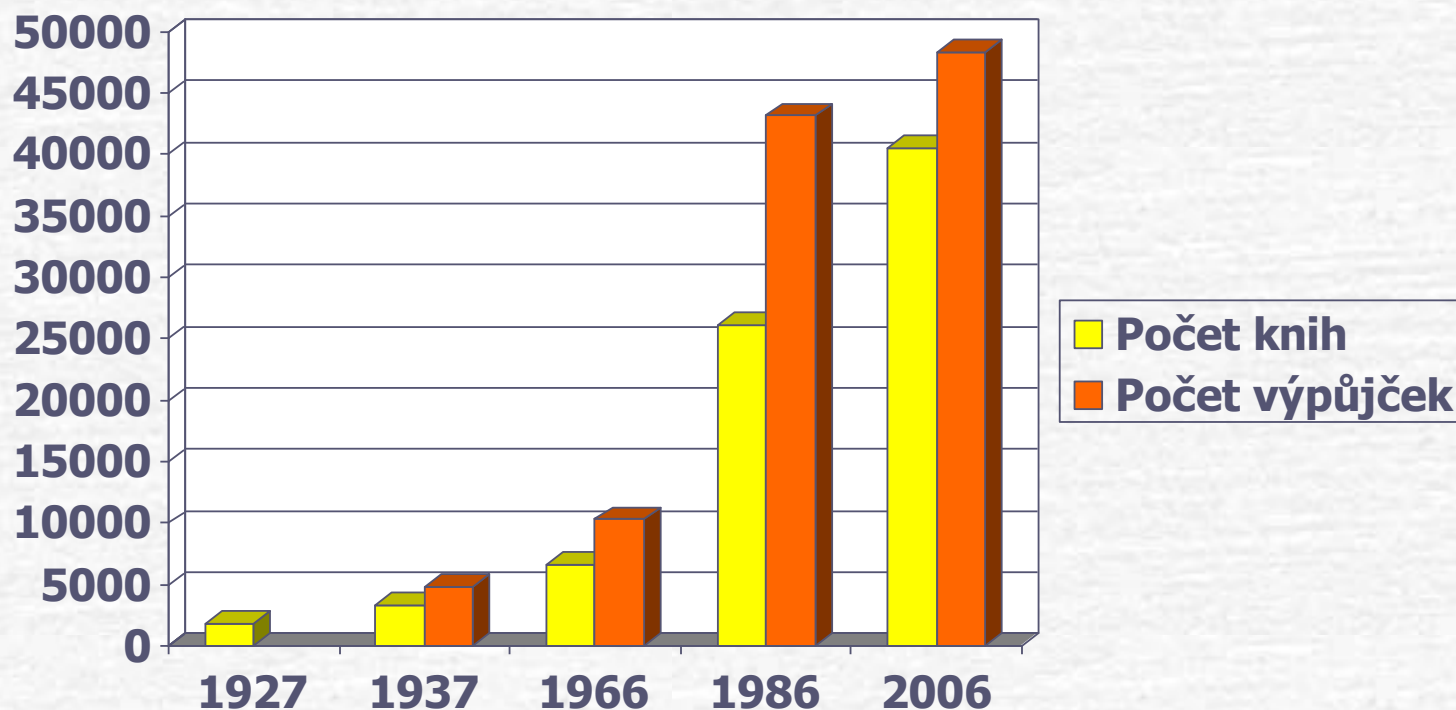
1920

- Byla zřízena Veřejná čítárna, umístěná v radnici čp. 98:
„Poněvadž v Polici již lidová knihovna existovala, byla pouze správa této knihovny změněna a provedena volba knihovnické rady, do které vysláni za stranu československých socialistů Josef Majšner, výpravčí, za stranu československé národní demokracie p. Josef Sova, ředitel měšťanské školy a za sociální demokraty p. Josef Šulc, starosta.
V měsíci únoru zřízena veřejná čítárna v radnici. Vyložené časopisy byly většinou darovány a půjčovány různými osobami a korporacemi. Otop hradila obec.“

Zápis z Kroniky města ze dne 7. března 1920.

- Ve vývoji polického knihovnictví je zajímavý dlouholetý souběh veřejné knihovny s knihovnami spolkovými. Trval až do poloviny 20. Století. Dr. Jaroslav Suchý v již citovaném textu uvádí: „Ještě v lednu 1947 po uspořádání veřejné sbírky na nové knihy (vynesla 24 417,50 Kč) se počítalo se třemi knihovnami: 15 000 Kč dostala obecní lidová knihovna, 5 000 Kč školní knihovna a zbytek knihovna spolku Budislav.“

„Statistika nuda je, má však přesné údaje“, aneb, jak nám rostl knižní fond

	1927	1937	1966	1986	2006
Počet knih	1793	3320	6635	26108	40548
Počet výpůjček	neuveдено	4842	10301	43142	48362

Ukázka statistického výkazu předloženého knihovní radou v roce 1936 za rok 1935

Obec Police n. Met.
 Politický okres Braunov Soudní okres Police n. Met. 123

Výkaz o činnosti veřejné knihovny obecní

v Police n. Met. ulice náměstí číslo radnice
 za rok 1935

Počet obyvatelů v obci 3444 z toho připadá na národnost českou 3422, německou 22. Místnost vlastní neb sdílená s nějakým podnikem, spolkem, úřadem?
rozšířena a upravena obí v místní radnici.

Počet knih ke dni 31. prosince 1935.

Předmět	Stav 31. prosince předcházejícího roku	V roce 1935				Stav 31. prosince 1935 (sl. 2+3+4 - 5-6)
		koupí	darem	ztraceno	vyřazeno	
1	2	3	4	5	6	7
Knih zábavných	1943	57	43		40	2003
Knih poučných	844	2	7		5	858
Časopisů	125	4	1			200
Knih pro mládež	30	1				31
Hudebnin	3					3
Zeměp. map, obrazů a j.	2 knihy					2
Celkem	3017	64	51		45	3087

Počet čtenářů: 160 (každá osoba, která si knihy v tom roce půjčovala, počítá se jen jednou). Kolik týdnů byla knihovna v roce 1935 otevřena: 41. Kolikrát v týdnu jednou. Kolik svazků půjčeno za rok 6.630. Kolik z toho bylo děl naučných a kolik svazků četby pro mládež Půjčují se knihy za poplatek hal. zábav. (ano či ne)? ano Když ano, jaký? 10 hal. za svazek nauč. na 21 dní*). Jiný způsob popl. časop. hal.

platku Jaké seznamy se vedou v knihovně (viz „Příručka pro veřejné knihovny“ str. 78, po př. 114): přírůstkový ano, místní ano, jmenný listkový ano, příruční pro čtenáře ano, a které jiné (jako názvový, věcný)

Má knihovna zvláštní oddělení (na př. pro domst, studijní, technické) a jaká? není

Je v obci soukr. půjčovna knih? 2 spočívá

Poznámky (vyžadují-li jich uvedená data, zvláštní poměry místní, pozoruhodné zjevy v činnosti knihovny, zkušenosti a pod.). Uveďte také autory a názvy 10 nejčtenějších knih s počtem výpůjček. Zmíňte se, jak se čty knihy slovenských spisovatelů: Okod vima 49, Bone Grey 49, Beachy 48, Kovarek 47, Em. Vaclik 46, Kba 43, Gurood 40, Baar 38, Jvařek 38, Slange 36 atd.

Čítárna. není

Kolik bylo vyloženo časopisů (revuí)? Kolik bylo vyloženo novin?
 Kde je čítárna umístěna? V téže budově jako knihovna?
 Kolikrát v týdnu je otevřena? Kolik hodin po každé?
 Kolik návštěv bylo v čítárně do roka? Má čítárna oddělení pro mládež?
 Má čítárna příruční knihovnu?; o kolika svazcích?
 Nejčtenější časopis (revue)?

Správa knihovny.

Předseda knihovny rady (jméno, povolání, adresa) Frant. Franko
podnikavý a damský kufec Police n. Met.

Knihovnick (jméno, adresa, povolání — pokud zastává knihovnictví jako práci vedlejší)
Vyřel a koupil knihy a administrativní knihy v obci. vacca

Má knihovnick státní zkoušku knihovnickou pro obce do 10.000 oby. nebo přes 10.000 oby.? Jaké má všeobecné vzdělání?

Kolik sil výpomocných pracuje v knihovně: placených 2 neplacených -

Zpráva pokladní.

Příjmy: 1. Zbytek z minulého roku Kč 512.15
 2. Příspěvek od obce:
 a) na nákup knih, časopisů a na vazbu Kč 2500.-
 b) na zařízení knihovny Kč -
 c) nájemné) Kč -
 d) světlo, otop, úklid) Kč -
 e) odměna knihovnickovi*) Kč -
 f) silám výpomocným Kč -
 Od obce celkem Kč 2500.-

3. Příspěvky jiných korporací Kč -
 4. Dary příležitostně a odkazy Kč 10.-
 5. Poplatky za půjčené svazky knih***) Kč 476.-
 6. Jiné poplatky za používání knihovny (legitimace, přípomínky, záznamné, seznamy knih) Kč 10.90
 7. Výnos z vlastního jmění a jiné příjmy divoký Kč 37.95

Celkový příjem Kč 3547.00

Vydání: 1. Za knihy, časopisy, hudebniny, vazbu a opravy knih Kč 2327.50
 2. Správní výlohy (kancelářské potřeby, poštovné, pojistné a různá vydání; nájemné, otop, světlo a po př. peněžní hodnota těchto tří položek) Kč 100.-
 3. Osobní náklad (služné nebo odměna knihovnickovi**) Kč 553.-
 4. Silám výpomocným Kč -
 5. Zbytek koncem roku Kč 564.50

Celková vydání Kč 3547.00

V Police n. Met. dne 1936
Frant. Franko předseda knihovny rady,
 knihovnick sohlasník jednatel

*) Nevhodné se škrtno.
 Upozornění! Knihovnick vyplní tento výkaz a zašle jej co nejdříve státnímu inspektorovi knihovnímu (Praha III, Maltézské I). Pro vlastní potřebu pořídí si 2 opisy.
 1535/95. 1935. — 3/97. *

**Knihy se získávaly za co nejlepší cenu,
např. prostřednictvím členství v literárních
klubech**

Evropský Literární Klub

Legitimace číslo

119499

Titl.

Obecní lidová knihovna,
Police n. Metují, Radnice

je členem

EVROPSKÉHO LITERÁRNÍHO KLUBU

Datum vystavení
legitimace

J. Kovář
jednatel

Jandorškuvil
předseda

Čís. matr. 9101

LEGITIMACE

P. T.
Obecní lidová knihovna, Police n. Met.

jest členem

VYDAVATELSTVA DRUŽSTEVNÍ PRÁCE

v Praze, zapsaného společenstva s r. o.

V Krásné jizbě má člen
D. P. nárok na 10% slevu
na všech plastikách,
grafikách, textiliích a j.
uměleckých předmětech

17. března 1930

Vydavatelstvo

DRUŽSTEVNÍ PRÁCE

v Praze,

zapsané společenstvo

s ruč. obm.

Kubovy *Vepr*

Jak jsme se stěhovali

- ☞ 1892 – Obecní lidová knihovna v hostinci U zeleného stromu (čp. 75)
- ☞ 1920 – Veřejná čítárna v radnici (čp. 98)
- ☞ 1934 – Obecní lidová knihovna se stěhuje do 1. poschodí téže budovy
- ☞ 1945 – (21. 11.) stěhujeme se do zaniklého hostinec U Fleků na náměstí (čp. 84)
- ☞ 1947 – knihovna získala dvě místnosti za roční nájem 2.000 Kč v Okresní hospodářské záložně (čp. 377)
- ☞ 1950 – stěhujeme se do uvolněných místností po mateřské škole v ulici U opatrovny (čp. 86)

Stěhování v letech, kdy už v knihovně působila profesionální knihovnice na plný úvazek

- ☞ 1968 – další stěhování do domu čp. 95 na náměstí
- ☞ 1978- (1. 3.) Městská lidová knihovna se stěhuje do budovy bývalého kláštera na Komenského nám. 1
- ☞ 2007 – stěhujeme se opět a zatím naposledy do bývalého hostince U zeleného stromu, dnes Pellyho domů na náměstí (čp. 75)
- ☞ ⇒ tím se kruh uzavírá.